

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

ZEW/500/36-1/2014/ESn

Warszawa, 28 listopada 2014 roku

**Pani
Joanna Kluzik-Rostkowska
Minister Edukacji Narodowej**

uprzejmie informuję, że Rzecznikowi Praw Dziecka został przedstawiony raport „Biblioteki w Polsce” (stan na 2012 r.), z którego wynika, że ogółem na 28 107 funkcjonujących w Polsce szkół dla dzieci i młodzieży 2 050 nie posiada bibliotek, w tym także dostępu do nich, co stanowi 7,3% ogólnej liczby szkół i dotyczy 153 325 uczniów. Szczegółowe dane wskazują m.in., że powyższy problem dotyczy:

- 848 szkół prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego (co stanowi 3,5% szkół prowadzonych przez te organy); uczy się w nich 87 389 uczniów;
- 508 szkół prowadzonych przez organizacje społeczne i stowarzyszenia (co stanowi 28,8% szkół prowadzonych przez te organizacje); uczy się w nich 24 629 uczniów;
- 94 szkół prowadzonych przez organizacje wyznaniowe (co stanowi 27,4% szkół prowadzonych przez te organizacje); uczy się w nich 6 911 uczniów;
- 597 szkół prowadzonych przez pozostałych organizatorów, np. osoby prywatne, spółki z o.o. (co stanowi 48,3% szkół prowadzonych przez tych organizatorów); uczy się w nich 34 054 uczniów.

Z danych zawartych w raporcie wynika też bardzo ważny problem wykluczania dzieci uczęszczających do oddziałów przedszkolnych funkcjonujących przy szkołach podstawowych z możliwości korzystania z księgozbioru biblioteki szkolnej.

Rola biblioteki szkolnej została szczególnie podkreślona w treści przepisów dotyczących realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego, cyt.: „*Realizację powyższych celów (tj. kształcenia umiejętności posługiwania się językiem polskim, w tym dbałości o wzbogacanie zasobu słownictwa uczniów, przygotowania uczniów do życia*

25 lat Konwencji
o Prawach Dziecka

w społeczeństwie informacyjnym poprzez stwarzanie uczniom warunków do nabywania umiejętności wyszukiwania, porządkowania i wykorzystywania informacji z różnych źródeł, z zastosowaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych, na zajęciach z różnych przedmiotów) powinna wspomagać dobrze wyposażona biblioteka szkolna, dysponująca aktualnymi zbiorami, zarówno w postaci księgozbioru, jak i w postaci zasobów multimedialnych. Nauczyciele wszystkich przedmiotów powinni odwoływać się do zasobów biblioteki szkolnej i współpracować z nauczycielami bibliotekarzami w celu wszechstronnego przygotowania uczniów do samokształcenia i świadomego wyszukiwania, selekcjonowania i wykorzystywania informacji”¹.

Brak biblioteki szkolnej lub uniemożliwienie dostępu do biblioteki w ogóle stawia więc pytania o jakość realizacji podstawy programowej i zadań powierzonych nauczycielom oraz o możliwości propagowania czytelnictwa wśród uczniów. Książka – niezależnie od jej postaci (papierowej czy elektronicznej) – stanowi m.in. narzędzie komunikacji społecznej (zaspokaja potrzeby w zakresie m.in. oświaty, nauki czy kultury). Może być też dziełem sztuki, które inspiruje rozwój intelektualny czytelnika. Stąd czytelnictwo, będąc formą komunikacji kulturalnej, stanowi jednocześnie podstawowy miernik kultury. Biblioteka powinna więc znajdować się w każdej szkole.

Zgodnie z przepisem art. 67 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) szkoła publiczna powinna zapewnić uczniom możliwość korzystania z biblioteki. Przepis ten stanowi, że biblioteka jest jednym z elementów wyposażenia szkoły publicznej służącym do realizacji zadań statutowych tej działalności. Ponadto z przepisu wynika, że zapewnienie uczniom możliwości korzystania z biblioteki ma charakter obligatoryjny. Zapewnienie realizacji tego zadania ma bezpośredni związek z prawnym obowiązkiem organu prowadzącego, wynikającym z art. 5 ust. 7 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. Przepis ten zobowiązuje organ prowadzący do zapewnienia szkole lub placówce odpowiednich warunków do jej działalności. Wynikające stąd zobowiązania dotyczą organów prowadzących szkoły i placówki zarówno w ramach zadań własnych, jak i na podstawie porozumienia. Na ww. cele muszą one zapewnić odpowiednie środki finansowe, a także wykazać się dbałością o zapewnienie warunków materialno-organizacyjnych.

---

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół Dz.U.2012.977 z późn. zm.

W związku z powyższym, na podstawie art. 10 a ust. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), zwracam się do Pani Minister o podjęcie działań zmierzających do rozwiązania ww. problemów. Wnoszę też o rozważenie możliwości podjęcia współpracy z Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, realizującego w latach 2014-2020 Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa, z którego (jak na razie) biblioteki szkolne są wykluczone, a więc uczniowie szkół, którzy w największym stopniu będą ponosić konsekwencje zaniedbań w tym zakresie.

Z wyrazami szacunku
Marek Jankowski